

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Číslo projektu: CZ.1.07./1.5.00/34.0938 Název projektu: Zlepšení podmínek pro vzdělávání na SUŠ, Ostrava

DĚJINY 20. STOLETÍ

KOMUNISMUS

- **KOMUNISMUS** = politická ideologie tzv. **extrémní levice**
- Vize **BEZTŘÍDNÍ SPOLEČNOSTI**, kde není chudina ani vyšší třídy, maximálně rovnostářská společnost, všichni žijí v podobných ekonomických poměrech
- Společenská hierarchie je toliko politická, popř. kulturní
- **SPOLEČNÉ VLASTNICTVÍ VÝROBNÍCH PROSTŘEDKŮ**, nesmírně omezené soukromé vlastnictví
- **Člověk PRACUJE nejlépe, jak je schopen, následně SI VEZME, co potřebuje** (peníze jsou nadbytečné)
- Heslo: „Každý podle svých schopností, každému podle jeho potřeb.“ oslovení: „**soudruhu, soudružko**“, **tykání**
- Komunismus se obvykle pojí s tzv. **plánovaným hospodářstvím**, spojení s tržní ekonomikou je bizarním čínským experimentem (generuje bohaté a chudé)

Základní charakteristika

- Komunismus měl být nastolen **REVOLUCÍ** (prudkým převratem), většinou se ho však politikové snaží „prosadit postupným vývojem“ – přechodový stupeň se nazývá **SOCIALISMUS**
- Komunismu nejbliže byl SSSR za leninské éry a dnešní KLDR
- **PRÁCE** – odlišuje člověka od zvířete, hlavní téma
- **NÁŠ VELKÝ XY** – diktátor je takřka zbožštěn
- **NEPŘÍTEL** – pro extrémní ideologie je typické vymezovat se proti nepříteli, strašení domácího obyvatelstva válkou
- **BRATR** – socialistické = bratrské státy, roli „Velkého bratra“ plnil SSSR
- **MLÁDÍ** – symbol krásné budoucnosti
- **SVÁTEK** – povinné okázalé oslavy
- **RUDÁ BARVA** – boj, krev, revoluce, láska (pozn. Ona: „Koho miluješ víc, mě, nebo soudruha Stalina.“ On: „Soudruha Stalina přece.“ Ona: „To já miluju tebe, jenom tebe.“)

propaganda

- Komunismus vymyslel **KAREL MARX**, německý filosof a ekonom 19. století
- Učil, že dějiny lidstva sestávají z věčného **zápasu mezi společenskými třídami** (ti dole vs. ti nahoře)
- **Dělník** v kapitalismu **je vykořisťován** více než nevolník ve feudalismu nebo otrok v otrokářském systému
- Sestavil **Komunistický manifest** – dělníci by měli spojit síly a revolucí přeměnit kapitalismus na **KOMUNISMUS** (beztrždní společnost)
- **„Náboženství je opium lidstva“** – komunističtí diktátoři pronásledovali náboženskou víru jako škodlivý blud, usilovali nahradit ji vírou v komunismus

Marxismus, Karel Marx,

- **Vladimir Iljič ULJANOV** (přezdívaný **LENIN**) (1870-1924) přepracoval Marxovu koncepci na ruské poměry => **MARXLENINISMUS** (filozofie marxismu-leninismu) (jeho slovy: adaptace marxismu v období imperialismu)
- Ruský politik, revolucionář, vůdce **BOLŠEVICKÉ** strany
- Vůdce **VŘSR** (r. 1917) a následný **diktátor bolševického Ruska** (od r. 1922 SSSR)
- Zaváděl **koncentrační tábory** (pracovní a nápravné tábory) pro vlastní obyvatelstvo (Stalin a Hitler tento nápad později dovedli k dokonalosti) a revoluční **teror** (popravy „nepřátelských elementů“ bez soudu) **jako trvalý ruský standard**
- Zaváděl v Rusku socialismus (**kolektivizace venkova**, socializace veškerého života, likvidace vyšších tříd, industrializace Ruska...)
- Zemřel „včas“ – Stalin by ho pravděpodobně nechal popravit jako zrádce a třídního nepřítele – byl **mumifikován** (vystaven v mauzoleu na Rudém náměstí), nadále fungoval jako **modla socialismu**

leninismus

- **Josif Vissarionovič DŘUGAŠVILI** (přezdívaný **STALIN**) (v čele SSSR 1929-1953)
- Sovětský politik, diktátor, vůdce SSSR, symbol nejzvrhlejší komunistické totality
- V letech 1937-1939 **největší teror** obyvatelstva (zatčena byla snad třetina Petrohradu, mj. likvidace většiny velení Rudé armády => za II. sv. války armáda slabá, sám se postavil do jejího čela, po vítězství oslavován jako národní hrdina)
- Trpěl **paranoiou** => ze 137 lidí v ÚV KSS jich nechal 90 popravit jako zákeřného vnitřního nepřítele
- Za jeho vlády 8 milionů lidí prošlo **gulagy** (478 táborových komplexů na Sibiři, v Arktidě, na Dálném východě) + 6 milionů lidí skončilo **na Sibiři ve vyhnanství**; proti lidem podezřelým z třídního nepřátelství se užívalo mučení (A. Solženicyn napočítal 52 způsobů fyzické tortury)
- Celkově se počet jeho obětí odhaduje na **14 milionů zavražděných lidí**, převážně vlastního obyvatelstva

stalinismus

- Komunismus (socialismus) v Číně zaváděl **MAO CE-TUNG** (v čele Číny 1949-1976)
- Slavný diktátor, přezdíváný „**Velký kormidelník**“, na svědomí má více lidských životů než Hitler a Stalin dohromady
- Utnul čínský kulturní vývoj probíhající 5 tisíc let a nastolil **KULTURNÍ REVOLUCI** (ideály marxleninismu aplikované na Čínu), pronásledoval konfuciánství a všechna náboženství
- Chtěl popostrčit čínské hospodářství, plán **VELKÝ SKOK**, živelná industrializace a zemědělská reforma, jeho hospodářské experimenty způsobily mj. **VELKÝ ČÍNSKÝ HLADOMOR** v 60. letech (**60 milionů obětí**)
- Součástí Velkého skoku byla **bezhlavá podpora porodnosti** => **populační exploze** => po Maově smrti se Čína snaží společnost udržet tzv. politikou jednoho dítěte, což přináší další komplikace (dnes cca 1 400 000 000 Číňanů (každý pátý člověk na světě))
- Po r. 2000 zavádí Čína tržní hospodářství, otevřela zemi zahraničnímu obchodu, ideálem je bohatý podnikatel s americkým životním stylem, ohromné HDP se v posledních letech snižuje, což patrně způsobí další světovou hospodářskou recesi; enormní produkce čehokoli, co se dá prodat, zátěž životního prostředí, čerpání neobnovitelných zdrojů; bohatne ale jen východní pobřeží Číny, zbytek zůstává velmi chudý

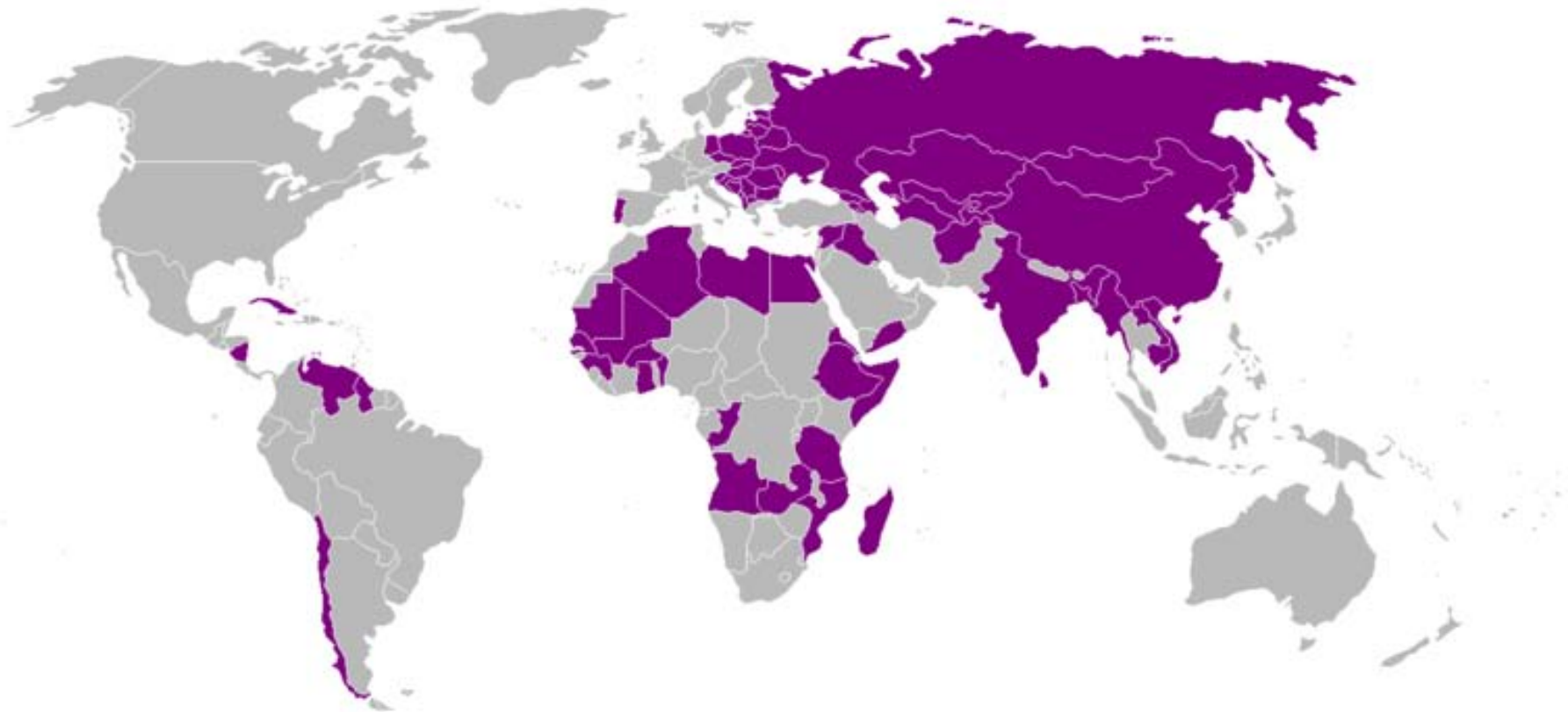
Komunismus „po čínsku“

- Mezi **socialistické státy dneška** patří (absence pluralitní demokracie, vedoucí úloha komunistické strany, totalita): **KUBA, SEVERNÍ KOREA, ČÍNA, VIETNAM** a **LAOS**
- Komunistické strany jsou legální součástí politického spektra demokratických států, málokdy se však dostanou do vlády
- Učení Karla Marxe se stále pěstuje (např. v Oxfordu) jako filosofie **NEOMARXISMU**, mezi intelektuály má jeho vize beztrždní společnosti stále své zastánce
- V ČR působí několik politických subjektů spjatých s komunismem (**KSČM**, KSČ, kroužky komunistické mládeže...), střídavě probíhají snahy o zákaz jejich činnosti a zrušení jejich existence Nejvyšším správním soudem, zároveň platí **zákon O ZLOČINNOSTI KOMUNISTICKÉHO REŽIMU**
- Ideologické složení KSČM je pestré – od kovaných stalinistů, přes revolucionáře, proevropské intelektuály až po konformní umírněné socialisty s demokratickými ideály, strana **s největší členskou základnou** u nás, převažují senioři, zastoupení téměř ve všech významných volených politických institucích v ČR

Komunismus v dnešním světě

- **Korejská lidově-demokratická republika** (Severní Korea) je komunismu nejbliže
- Za práci člověk dostává jen minimum peněz, většinu platu tvoří přiděly jídla, poukázky na zboží atp.
- V KLTR vládne **diktátorská dynastie Kimů** ((zakladatel) Kim Ir Sen => (syn) Kim Čong Il => (vnuk) Kim Čong Un)
- OSN uvalila na Severní Koreu obchodní embargo => země se ocitá na ekonomickém dně
- **Hladomor** a všeobecná bída kontrastuje s okázalým luxusem státních špiček
- Mnoho prostředků vrhne KLTR **do jaderného programu** a ohromné armády (milion vojáků)
- Obyvatelstvo žije **v naprosté informační izolaci** (mobily jsou zakázané, internet nedostupný), je systematicky **podněcováno k nenávisti** vůči nepříteli – USA
- Typické je permanentní **strašení jadernou válkou** a drastické zacházení s politickými vězni

KLDR dnes, **Kim Čong Un**, zdroj:

Mapa ukazuje všechny státy, které si ve 20. století prošly systémem socialismu,

zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/35/Socialist_states_all.png 1. 5. 2014

1. Charakterizujte ideologii komunismu.
2. Jmenujte příklady z historie, kdy a kde byl komunismus uváděn do praxe.
3. Vyjmenujte nejslavnější komunistické diktátory. Co mají společného?
4. Jaký je současný stav komunismu v ČR?

Otázky a úkoly

- ČAPEK, V., PÁTEK, J. *Dějepis pro střední odborné školy*. Praha: Scientia, 2010.
- SOLŽENICYN, A., *Souostroví Gulag*. Praha: OK centrum, 1990.

Literatura a zdroje
